

Arkivnr: 2016/1390-3

Saksbehandlar: Hans Inge Gloppen og Arthur K. Arnesen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		17.03.2016

Organisering av felles omstillingsarbeid på Sør- og Vestlandet

Samandrag

Den vanskelege situasjonen i petroleumssektoren har ført til svikt i aktivitet og lønnsemd for leverandør-bedriftene, noko som igjen har ført til oppseiingar og permitteringar. For å møte utfordringane har Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sett av 20 mill. kroner av dei regionale utviklingsmidlane i statsbudsjettet for 2016 (post 60) til omstilling. Midlane er øyremerkte omstillingsarbeid i dei seks fylka Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Hordaland fylkeskommune fått det overordna forvaltingsansvaret for virkemiddelbruken, men midlane skal nyttast på tvers av fylkesgrensene.

For å få på plass ein formålstenleg organisering, ansvars- og oppgåvedeling for omstillingsarbeidet har dei seks involverte fylkeskommunane gjennomført ein relativt omfattande prosess. To alternative modellar for å organisere arbeidet har vore vurdert, ein vertsfylkeskommune-modell og ein prosjektmodell. Ut frå ei samla vurdering er det semje om å tilrå at arbeidet blir organisert etter ein prosjektmodell med Hordaland fylkeskommune som prosjektansvarleg.

Det blir foreslått at fylkesrådmannen i Hordaland er prosjekteigar og utnemner fylkesdirektør for regional utvikling som prosjektansvarleg og leiar for styringsgruppa. Styringsgruppa skal ha det overordna styrings- og koordineringsansvaret. I tillegg til ein representant frå kvar av fylkeskommunane, blir det foreslått at styringsgruppa skal ha representantar frå bransjen, frå IN, frå NAV og frå UH- sektoren.

Det er semje om å tilrå administrativ deltaking frå fylkeskommunane i styringsgruppa. Hovudargumentet er at dette vil sikre best koordinering og ressursutnytting, både av dei som jobbar med prosjektet og av virkemiddelbruken.

Med dette prosjektet vil Hordaland fylkeskommune vere involvert på to nivå i omstillingsarbeidet, både det arbeidet vi driver i eige regi gjennom Omstillingsutvalet og i regi av dette prosjektsamarbeidet med fem andre fylkeskommunar. Samla vil dette styrke fylkeskommunen sin innsats på dette området.

Forslag til vedtak

1. Hordaland fylkeskommune sluttar seg til samarbeidet med Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal slik det er skissert.
2. Fylkesutvalet gir fylkesrådmannen fullmakt til å etablere styringsgruppa og starte opp prosjektet. Hordaland fylkeskommune sin representant i styringsgruppa blir prosjektansvarleg/fylkesdirektør for regional utvikling.

Rune Haugsdalfylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg:

1. Omstilling på Sør- og Vestlandet – strategiske føringar og avgrensingar
2. Omstilling på Sør- og Vestlandet – organisering og oppgåvedeling

Fylkesrådmannen, 01.03.2016

1. Bakgrunn

Den vanskelege situasjonen i petroleumsnæringa har skapt behov for samordna regional innsats knytt til utfordringane for leverandørindustrien til olje og gass sektoren. Sektoren er prega av strukturelle problem med eit kostnadsnivå som ikkje er berekraftig på lang sikt, og fallet i oljeprisen har forsterka desse problema. Dei strukturelle problema må løysast med omstilling, innovasjon og nyskaping. Ansvar for dette ligg primært hos næringsutøvarane, men myndigheiter, nasjonalt og regionalt, kan medverke ved å gjere noko med rammetilhøva for denne industrien, og ved å stimulere og støtte konkrete tiltak og prosjekt.

I Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sitt oppdragsbrev til fylkeskommunane (datert 14. januar 2016) om bruken av regionale utviklingsmidlar (Post 60), er 20 mill. kroner av omstillingspotten sett av til å møte utfordringane innanfor leverandørindustrien til petroleumsnæringa i Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Hordaland fylkeskommune har fått det overordna forvaltingsansvaret for virkemiddelbruken, men midlane skal nyttast på tvers av fylkesgrensene og kan ikkje omprioriterast til andre føremål. Det går også fram at midlar til omstilling er landsdekkande og kan nyttast i alle kommunar.

2. Prosessen.

For å få på plass formålstenleg organisering, ansvars- og oppgåvedeling for omstillingsarbeidet har dei seks involverte fylkeskommunane gjennomført ein relativt omfattande prosess med mellom anna to arbeidsmøte og omfattande kontakt på e-post og telefon. Deltakarane frå fylkeskommunane i dette arbeidet har utgjort ei kontaktgruppe. Medlemmene i kontaktgruppa har hatt ansvar for forankring av arbeid og konklusjonar i eigen fylkeskommune.

Arbeidet har resultert i to notat, eit som omtaler organisering og oppgåvedeling og eit som omtaler strategiske føringar og avgrensingar for virkemiddelbruken. Kontaktgruppa stiller seg bak forslaga i notata, som er meint å danne grunnlag for endeleg handsaming og tilslutning i dei seks fylkeskommunane. Det er opp til kvar fylkeskommune å bestemme om dette skal skje administrativt eller politisk.

To av fylkeskommunane har så langt meldt at dei har handsama saka administrativt og slutta seg til forslaget. Aust-Agder fylkeskommune stiller med fylkesrådmann Arild Eielsen i styringsgruppa og næringssjef Wenche Fresvik i prosjektgruppa. Møre og Romsdal fylkeskommune deltar med assisterande regional- og næringssjef Ragna Brenne Bjerkeset i styringsgruppa og rådgivar Øyvind Tveten i prosjektgruppa.

Fylkesrådmannen ønskjer å fremme denne saka for politisk handsaming i fylkesutvalet. I saksframlegget er hovudpunkta i notata oppsummert. Notata er lagt ved saka.

3. Målsetting med omstillingsarbeidet

Det overordna målet for det regionale omstillingsarbeidet er å få til ein best mogleg samordna og koordinert innsats på tvers av fylkesgrensene for å kunne medverke til omstilling som følgje av utfordringane i olje- og gasssektoren. Omstillingsarbeidet har som formål å:

- Medverke til å realisere flest mogleg konkrete tiltak og prosjekt for å møte utfordringane i petroleumsindustrien i heile regionen.
- Legge til rette for effektiv og samordna virkemiddelbruk i kvart fylke, og på tvers av fylka.
- Gi grunnlag for felles innspel knytt til nasjonale rammevilkår på vegne av dei seks fylka som deltar.

Organiseringa av samarbeidet mellom dei seks fylka skal ivareta at omstillingsarbeidet vert både individretta og bedriftsretta. Det vil seia at arbeidet skal vera retta både mot arbeidstakarar som blir ramma av oppseiingar, og mot bedrifter som møter utfordringane.

4. Organisering, aktørar og ansvarsfordeling

To alternative modellar for å organisere arbeidet har vore vurdert. Det eine er ein vertsfylkeskommune-modell, som mellom anna ligg til grunn for samarbeidet om regionale forskingsfond. Den andre modellen er ein prosjektmodell kor fylkeskommunane samarbeider om omstillingsarbeidet som eit felles prosjekt med Hordaland fylkeskommune som prosjektansvarleg.

Ut frå ei samla vurdering vert det tilrådd at arbeidet blir organisert etter ein prosjektmodell. Bakgrunnen for dette er eit uttalt ønskje frå samarbeidsfylka om at arbeidet ikkje må medføre ein ny og byråkratisk struktur for å forvalte ein relativt «liten» sum virkemidlar over ein avgrensa periode. Det er viktig med ein så enkel og lite ressurskrevjande struktur som mogleg, ikkje minst fordi fylka har varierende administrative ressursar til dette arbeidet. Prosjektmodellen har tilslutning frå alle seks fylkeskommunane.

4.1 Prosjektorganisasjonen

Utgangspunktet er at arbeidet blir organisert som eit prosjekt med eiga styringsgruppe og Hordaland fylkeskommune som prosjekteigar. Som prosjekteigar skal Hordaland fylkeskommune mellom anna sikre at dei seks fylkeskommunane har grunnlag for handsaming i eige fylkeskommune gjennom godkjend prosjektforslag. Hordaland fylkeskommune skal også ta seg av overordna styring og kontroll av prosjektet. Andre oppgåver som vert tillagt prosjekteigar er:

- Tilbakemeldingar, framdriftsrapportar og styringssignal til styringsgruppa
- Involvering, informasjon og koordineringa av samarbeidet mellom dei seks fylka

Styringsgruppa skal behandle og vedta prosjektplanen og strategi/retningsliner for virkemiddelbruken, samt sørge for at prosjektgruppe og prosjektleiari gjennomfører dette. I tillegg skal styringsgruppa ha overoppsyn med budsjett og rekneskap. Styringsgruppa vil også vere eit viktig forum for å diskutere og koordinera felles innspel knytt til nasjonale rammetilhøve.

Fylkeskommunane har eit medlem kvar i styringsgruppa og utnemnar vedkomande sjølv.

I dialog med dei andre fylkeskommunane utnemner Hordaland fylkeskommune, som prosjekteigar, dei øvrige medlemmene i styringsgruppa. Det er viktig at styringsgruppa har med representantar frå NAV, IN samt UH- sektoren i tillegg til fylkeskommunane. Vidare må leverandørindustrien vere med, både frå arbeidstakar- og arbeidsgivarsida.

Representantane i kontaktutvalet frå dei seks fylkeskommunane er samde om å tilrå administrativ deltaking frå fylkeskommunane i styringsgruppa. Hovudargumentet er at dette vil sikre best koordinering og ressursutnytting, både av dei som jobbar med prosjektet og av virkemiddelbruken.

I tillegg til arbeidet i styringsgruppa vil det vera behov for at kvar einskild fylkeskommune bidrar med tilstrekkelege personellressursar til omstillingsarbeidet, gjerne knytt til ein eller to personar. Eksempelvis kan dette vere næringsseier og/eller den/dei tilsette som jobbar med omstilling og/eller den aktuelle bransjen i eige fylke. For å koordinere det operative arbeidet og utnytte ressursane på tvers av fylka vil desse personane bli samla i ei eiga prosjektgruppe.

4.2 Oppgåvedeling og organisering av det praktiske arbeidet.

Den praktiske gjennomføringa av arbeidet vil i stor grad skje ute i dei aktuelle fylka. Kvar fylkeskommune må difor sette av tilstrekkelege ressursar, gjerne knytt til ein eller to medarbeidarar som til dagleg jobbar med omstilling og/eller bransjen. Desse personane vil utgjere den faglege og administrative ressursen i omstillingsarbeidet i eige fylke og må samarbeide tett i det praktiske arbeidet med tilsvarande personar i dei andre fylka og med prosjektleiinga.

I tillegg til oppgåvene som prosjektansvarleg, vil Hordaland fylkeskommune vere ein deltakarfylkeskommune på linje med dei andre fylkeskommunane. Skisse til oppgåvefordeling mellom Hordaland fylkeskommune som prosjektansvarleg og deltakarfylkeskommunane (inkludert Hordaland fylkeskommune) er skissert notatet.

I det vidare praktiske arbeidet er det naturleg at Hordaland fylkeskommune dreg vekslar på kompetansen hos deltakarfylkeskommunane. I alle fylka er det også ei rekke regionale utviklingsaktørar som til dømes

næringshagar, inkubatorar, bransjeklynger og utviklingselskap. Alle desse vil vere aktuelle for operativ gjennomføring av konkrete tiltak. Fylkeskommunane har tett kontakt med desse aktørane. I tillegg er det viktig at fylkeskommunane har ei koordinerende rolle knytt til høgskular og universitet. Eit særskilt fokusområde her vil vere fylkesoverskridande tiltak knytt til etter- og vidareutdanning på UH-nivå.

4.3 Sekretariat og forretningsførsel

Som prosjektansvarleg etablerer Hordaland eit sekretariat med ein ansvarleg leiar. Sekretariatsfunksjonen omfattar m.a. det daglege administrative ansvaret for drifta av omstillingsarbeidet, saksførebuing og tilrettelegging av styringsgruppa sitt arbeid og iverksetjing av vedtak. Sekretariatet skal koordinera arbeidet i deltakarfylkeskommunane og halda dei orientert om vedtaka i det regionale styringsgruppa. Sekretariatet skal ha forretningsførarfunksjon, og skal sørgja for tilfredsstillande oppfølging og kontroll av prosjekt og tiltak det er løyvd midlar til. Sekretariatet skal også utarbeide budsjett, årleg rekneskap og andre rapportar rekvirert av styringsgruppa, fylkeskommunane eller KMD.

5. Økonomiske rammer

For 2016 er den økonomiske ramma for omstillingsarbeidet dei 20 millionane som er løyvd over statsbudsjettet for 2016. Det er ikkje lagt til grunn at fylkeskommunane skal bidra med midlar utover dette i 2016.

Det er lagt til grunn at arbeidet med omstillingsutfordringane i petroleumsnæringa kjem til å vare ved i fleire år. Basert på førebelse signal for KMD, er det lagt til grunn at arbeidet kan bli vidareført for 2017 og 2018 med den same organiseringa som er foreslått her. Ei vidareføring vil avhenge av tilsvarande statlege bidrag i 2017 og 2018, som i 2016.

I 2016 vil Hordaland fylkeskommune ta på seg oppgåva som vertsfylkeskommune/prosjektansvarleg utan økonomisk kompensasjon. Dersom arbeidsmengda blir stor og arbeidet vil gå over fleire år med nye løyvingar i 2017 og 2018, vil Hordaland fylkeskommune vurdere å be om at nokre av sekretariatskostnadane med å vere vertsfylkeskommune blir dekkja av den tildelte ramma, avgrensa oppad til eitt årsverk.

Det blir elles lagt til grunn at kvar fylkeskommune sjølv dekker kostnadane til lønn, reise m.m. som deltakarfylkeskommune. Direkte utlegg knytt til styringsgruppa, til annonsering av midlane i fylka og andre direkte utlegg knytt til arbeidet vert dekkja av midlar frå ramma.

6. Strategiske føringar og avgrensingar av virkemiddelbruken.

I eit eige notat er dei overordna strategiske føringane og avgrensingane for virkemiddelbruken omtalt. Notatet er meint som eit grunnlag for vidare arbeid med dette i styringsgruppa. Det blir lagt til grunn at styringsgruppa kommer fram til ein ytterlegare spissing og prioritering av virkemiddelbruken.

Det blir også lagt til grunn at midlane skal nyttast i ei søknadsbasert ordning som delfinansiering av konkrete tiltak og prosjekt.

Det er peikt på følgjande strategiske hovudområde for virkemiddelbruken:

1. Støtte bedrifter som ønskjer å nytte kompetansen frå olje/gass til å utvikle nye produkt/tenester for andre sektorar/marknadar.
2. Hjelp tilsette (og bedrifter) som ønskjer å nytte kompetanse og teknologi frå olje/gass sektoren til å starte nye bedrifter retta mot nye marknadar.
3. Hjelp tilsette som ønskjer å styrke/komplettera kompetansen sin for å kunne gå inn i nye bransjar eller offentleg verksemd.
4. Etablering av nye leverandørbedrifter i olje- og gassektoren.
5. Målretta innsats i område med mange arbeidsledige frå leverandørindustrien, lågterskeltilbod.
6. Støtte leverandørbedriftene med kompetanseressursar i val av utviklingsstrategi.

Dei strategiske hovudområda gir retning for kva type tiltak som er aktuelle. Samstundes gir dei rom for å prioritera ei rekke aktuelle prosjekt og tiltak. Her vil det vere opp til styringsgruppa å ytterlegare definere og

konkretisere virkemiddelbruken. For alle desse strategiske hovudområda vil det vere mykje å hente på eit samarbeid på tvers av fylkesgrensene.

For dei bedriftsretta hovudstrategiane vil det vere naturleg å primært utnytte kompetansen og verkemidlane til IN i det operative arbeidet. Bruk av omstillingsmidlar vil berre vere aktuelt der IN ikkje har «ordinære» virkemidlar for bruk opp mot dei strategiske hovudområda.

For tiltak retta mot arbeidslause, har NAV ei sentral rolle i første fase, men også IN og fylkeskommunane har viktige roller og oppgåver for å få i gang ny aktivitet og nye arbeidsplasser for dei som blir utan arbeid. Utover tilboda frå NAV, kan det vere behov for ulike lågterskel tilbod knytt til stimulans og motivasjon til å komme vidare for dei som står utan arbeid.

Nasjonale og regionale føringar trekker opp rammer også for bruk av desse virkemidlane og då særleg Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidlar, men også fylkeskommunane har regionale strategiar og føringar for bruk av slike virkemiddel.

Desse omstillingsmidlane skal ikkje nyttast til å erstatte «ordinær» finansiering frå dei nasjonale aktørane eller fylkeskommunane. Eventuell bruk av omstillingsmidlane skal komplettere og ikkje erstatte bruk av IN, NAV eller fylkeskommunane sine ordinære virkemiddel.

I ein situasjon kor både tilsette og bedrifter blir hardt ramma, er det viktig at tiltak og prosjekt blir gjennomført så raskt som mogeleg. Kortsiktige tiltak bør difor ha høgast prioritet. Meir langsiktige tiltak og prosjekt, til dømes FoU-prosjekt og omfattande klyngeutviklings- og infrastrukturtiltak blir halde utanfor dette regionale omstillingsarbeidet. Her har også andre utviklingsaktørar klare ansvarsområde. Det blir her også vist til at dei regionale forskingsråda på Sør- og Vestlandet har fått ekstra midlar over statsbudsjettet for 2016 til å møte utfordringane i olje- og gassindustrien.

Det er ein føresetnad at alle tiltak og prosjekt må vere forankra i næringslivet og/eller i aktuelle arbeidstakarorganisasjonar. For at tiltaka skal kome raskt i gang og få rask effekt for næringslivet er det viktig at denne forankringa er på plass heilt frå starten av og normalt før midlar blir tildelt. Dette inneberer at midlane ikkje kan nyttast til generelle tiltak som berre indirekte kan styrke næringslivet og dei tilsette si omstillingsevne som til dømes meir generell støtte til akademia eller utviklingsaktørar.

7. Kommunikasjon.

I samband med oppstart av arbeidet vil det bli utarbeidd ein eigen kommunikasjonsstrategi som skal trekke opp viktige rammer for arbeidet med kommunikasjon og formidling både internt og utad i alle fylka. Planen vil peike på nokre konkrete tiltak og rutinar for å få ut informasjon om prosjektet, og dei tiltaka som blir initiert. Hordaland fylkeskommune vil koordinera dette arbeidet, men alle fylkeskommunane må bistå etter behov.

8. Vurdering.

Ein slik felles innsats for omstillingsarbeid i så mange fylke kan organiserast og gjennomførast på fleire måtar. Etter fylkesrådmannen si vurdering er den prosjektmodellen som her er valt god for føremålet og balanserar godt behovet for medverking og involvering av alle fylkeskommunane og andre aktørar med ein effektiv, ubyråkratisk og målretta styringsmodell.

Med ei prosjektorganisering vil det ikkje vera behov for eit avtaleverk som skal regulere samarbeidet. Det vil vere tilstrekkeleg at alle fylka slutter seg til ein felles prosjektplan. Prosjektorganiseringa gir også rom for ulik involvering/forankring (politisk eller administrativt) i dei seks fylka. Dette vil det vere opp til kvar fylkeskommune å bestemme.

Styringsgruppa blir det sentrale verktøyet for overordna og strategisk styring av prosjektet. Det er gode argument for både politisk og administrativ representasjon av fylkeskommunane her. Ut frå ei samla vurdering støtter fylkesrådmannen forslaget om administrativ representasjon frå fylkeskommunane i styringsgruppa. Det blir her også vist til at to fylkeskommunar allereie har utnemnt ein leiar frå administrasjonen til styringsgruppa.

Sjølv om Regionalavdelinga har mange oppgåver å ivareta og er hardt pressa når det gjeld administrative ressursar, blir dette arbeidet sett på som så viktig at ein gjennom interne omprioriteringar ønskjer å frigjere ressursar til å kunne ta på seg arbeidet som prosjektleiar. For å skape ein best mogleg samarbeidsånd i prosjektet, har vi i år valt å gjere dette utan å krevje økonomisk vederlag frå prosjektmidlane eller dei andre fylkeskommunane. Når vi ser kor omfattande dette arbeidet blir, vil vi eventuelt komme attende til dette dersom prosjektarbeidet blir vidareført til neste år.

Fylkesutvalet vedtok i juni 2015 å oppnemnte eit omstillingsutval for Hordaland og stilte samstundes 5 mill. kr til rådighet for finansiering av konkrete tiltak og prosjekt. Omstillingsutvalet er godt i gang med sitt arbeid og har mellom anna utarbeidd ein omstillingsstrategi for fylket med fokus på viktige område for innsats. Midlane er brukt til å få i gang prosjekt på desse områda. Omstillingsarbeidet i Hordaland og omstillingsprosjektet for Sør- og Vestlandet vil utfylle kvarandre godt. Mellom anna vil omstillingsstrategien gje viktige signal og føringar for korleis Hordaland ønskjer å disponera virkemiddelbruken. Det vil også hjelpe til med å få i gang tiltak og prosjekt som ikkje vårt fylke klarer aleine, til dømes innan utdanning. Alt ligger også til rette for at vi skal kunne få til god kommunikasjon og samhandling mellom arbeidet i Hordaland og dette prosjektet.